
ШЕВЧЕНКО К.В.,
аспірант, Інститут педагогічної
освіти та освіти дорослих НАПН
України, м. Київ, Україна,
ПВНЗ «Краматорський
економіко-гуманітарний
інститут»
м. Краматорськ, Україна

ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ КНР

Стаття присвячена особливостям програмно-методичного забезпечення навчального процесу в педагогічних закладах КНР, висвітлює особливості укладання та ухвалення навчальних програм та навчальних планів підготовки майбутніх педагогів, характеризує основні спеціальності, які отримують студенти педагогічних закладів, аналізує стан програмно-методичного забезпечення на основі автентичних програм і планів китайських педагогічних ВНЗ, розглянуто стандарти укладання програм.

Ключові слова: програмно-методичне, майбутні педагоги, навчальний план, програма підготовки, педагогічний навчальний заклад, напрям «Педагогіка».

Статья посвящена особенностям программно-методического обеспечения учебного процесса в педагогических учреждениях КНР, освещает особенности составления и утверждения учебных программ и учебных планов подготовки будущих педагогов, характеризует основные специальности, которыми овладевают студенты педагогических заведений, анализирует состояние программно-методического обеспечения на основе аутентичных программ и планов китайских педагогических вузов, рассматривает стандарты заключения программ.

Ключевые слова: программно-методическое, будущие педагоги, учебный план, программа подготовки, педагогическое учебное заведение, направление «Педагогика».

The training of teachers is one of the most important problems of modern education. The high-qualified teacher, who constantly work at the improving their professional skills and abilities can influence the formation of good attitude to the teaching profession in trainees. The question of training future teacher's at pedagogical establishments of Chinese People's Republic is not revealed in Ukrainian scientific literature on sufficient level. The article is devoted to the peculiarities of program-methodological provision of education in pedagogical establishments of China, the peculiarities of preparation and claiming of training future teacher's programs and curriculums are highlighted, the main specialties, which the students of pedagogical establishments of Chinese People's Republic can get are characterized, authentic programs and curriculum of pedagogical establishments are analyzed, the main documents and standards, which regulate the training of Chinese future teachers at pedagogical universities and the preparation and claiming of training future teacher's programs and curriculums are covered, policies of China which regulate features of program-methodological provision of education in pedagogical establishments of China are described. Pedagogical research and summarize observations of teaching experience, primary sources are used as method of research, theoretical generalizations and conclusions are made. The results of the research can be used in disciplines "General pedagogy" and "Comparative pedagogy"

Key words: *program-methodological, future teachers, training future teacher's programs, curriculums, pedagogical educational establishment, course "Pedagogy".*

Постановка проблеми Міністерство освіти Китаю покладає відповідальність за розробку навчальних програм, календарних планів на керівництво педагогічних університетів. Програмно-методичне забезпечення розробляється на основі нормативно-правових актів, затверджених міністерством та місцевими органами управління освітою. Серед яких важливе значення мають документи, які ми розглянемо нижче. Почнемо з головного документа, який регулює вищу освіту в Китаї взагалі. У вересні 1998 р. на засіданні Постійного

Комітету ВЗНП прийнятий сучасний Закон КНР про вищу освіту. Закон набув чинності з 1 січня 1999 року.

Аналіз попередніх досліджень Питання програмно-методичного забезпечення у вищих педагогічних закладах України у Світу досліджували, такі дослідники, як Гарбуза Т., Шарко В.Д., Голубенко Т.О. та інші, стосовно програмно-методичного забезпечення у вищих педагогічних закладах КНР у Китаї досліджували Чуан Юцай, Лі Тао, Су Сяохуань, в Україні це питання досліджене не достатньо, тому ми вирішили приділити увагу саме цьому важ-

ливому аспекту підготовки вчителя.

Існує також спеціальний стандарт для педагогічних ВНЗ для складання нормативних документів. Розробка, змінення і оновлення навчальних планів повинні бути у відповідності зі стандартом.

Відповідно до закону «Про Вищу освіту» КНР відповідні положення статті 34, установи вищої освіти самостійно розробляють навчальні програми [7].

Порядок розробки і затвердження нових навчальних планів починається з того, що учбовий відділ університету розробляє навчальний план, потім цей документ розглядає спеціальна комісія, керівником комісії виступає ректор педагогічного закладу, якщо комісія затверджує план, наступним етапом є його оформлення у форматі брошури, і за цим планом буде проходити навчальний процес. Для кожної спеціальності плани розробляються окремо.

Кожний інститут університету розробляє навчальні плани, згідно зі спеціальностями, які здобувається. Учбовий відділ кожного інституту складає свої навчальні плани, які ухвалює спочатку комісія інституту, а потім комісія університету.

Усі зміни вносяться в навчальний план тільки працівниками учбового відділу, і про всі зміни у документі обов'язково повідомляються ректору університету та ухвалюються ним.

Після внесення змін до навчального плану знову збирають комісію, яка вносить поправки до документу, робить зауваження, що необхідно виправити, тільки після всіх коректив план ухвалює комісія, потім ухвалює директор інституту і ректор, план розмножують у чотирьох екземплярах, які відправляють на факультети і кафедри, один екземпляр залишається в учбовому відділі.

Важливо зазначити, з яких компонентів складається навчальний план: навчальні цілі; форми навчання; тривалість навчання; освітньо-кваліфікаційний рівень; кредитні вимоги; розподіл кредитів і академічних годин на кожну дисципліну. Розподіл дисциплін на обов'язкові і вибіркові, семестр і курс на якому вивчається кожна дисципліна, назва предмету розподіл академічних годин і кредитів на кожну дисципліну, відомості про педагогічну практику; вказується які дисципліни загальноосвітні, профільні та вибіркові.

Кожний інститут повинен чітко працювати за навчальним планом.

У плані чітко визначено задачі та цілі навчання, за виконання задачі відповідає інститут, факультет, кафедра та викладачі. Навчальні програми з кожної розробляються згідно з навчальним планом, обов'язково враховують цілі і задачі вивчення кожної дисципліни, у кінці кожного курсу необхідно вирішити всі завдання, досягнути мети дисципліни, це обов'язок викладача. Програми дисциплін розробляють викладачі, затверджує учбовий відділ інституту.

Навчальним планом передбачено, що у кінці кожного семестру з кожного предмету повин проводитись відкритий урок, дату кожного відкритого заняття призначає учбовий відділ і узгоджує її з директором інституту. Задачі відкритого заняття навчити майбутніх педагогів виступати перед великою аудиторією, застосовувати свої знання на практиці. За проведення уроку відповідає викладач даної дисципліни.

Перед відкритим заняттям викладач розробляє план, який потребує розгляду і затвердження учбовим відділом, викладач подає план на розгляд до учбового відділу, який вносить вправлення і дає згоду на проведення

відкритого заняття.

Згідно з навчальним планом і програмою дисципліни викладач також повинен скласти детальний календарний план, де розписано коли відбудеться кожна лекція, практичне заняття, дата і час, скільки академічного часу відводиться на вивчення кожної теми, потрібно на кожну лекцію і семінар або практичне заняття.

Навчальний план повинен бути відносно стабільним, не можна вносити зміни до плану за бажанням у будь-який час, усі зміни вносяться до плану тільки після узгодження з учбовим відділом.

Незначні поправки можна вносити кожного року, план потрібно оновлювати кожні чотири роки.

У випадку, якщо змінилися вимоги до базових або обов'язкових професійно-орієнтованих дисциплін, зменшилась або збільшилась кількість навчальних модулів необхідно внести зміни до навчального плану.

З метою більш повного задоволення практичних потреб розвитку економіки країни, соціального розвитку та науково-технічного прогресу, підвищення якості та конкурентоспроможності на ринку талантів, університету дозволяють, вносити деякі необхідні зміни, але вони повинні здійснюватися у відповідності з наступною процедурою: усі поправки у плані необхідно винести на розгляд спочатку в учбовий відділ, а потім в спеціалізовану адміністративну раду університету, яка не пізніше ніж через два місяця повинна розглянути всі поправки та прийняти їх чи відмовити, після цього зміни у плані повинен ухвалити директор інституту; у випадку якщо рада не ухвалює зміни у плані, документ знову повертають в учбовий відділ, де фахівці допрацьовують його протягом тижня, потім оновлений навчальний план

знову розглядається спеціалізованою радою інституту; затверджений оновлений план розмножують до чотирьох екземплярів: один відправляють на кафедру, один до науково-дослідного відділу інституту, один залишається в учбовому відділі, останній екземпляр передають до архіву.

Наприклад в інституті педагогіки педагогічного університету Хунань готують бакалаврів з шести спеціальностей: педагогіка, освітній менеджмент, психологія, прикладна психологія, дошкільна освіта, освітні технології [4, с. 5].

Цілі педагогіки виховувати всебічно розвиненого вчителя молодшої та середньої школи, який має обширні теоретичні знання, вміє застосовувати свої знання на практиці. Виховати психічно і емоційно здорову особистість, яка піклується про своє здоров'я, має знання з педагогіки, освітнього менеджменту, психології. Підготувати педагогічного працівника, здатного до науково-дослідної роботи.

Студенти вивчають основні теорії і базові знання з науки педагогіка, навчаються робити науково-педагогічні дослідження, опановують вміння та навички роботи педагогом, управління навчальним процесом. Конкретні вимоги полягають у наступному: овоїти основні принципи марксизму, наукового світогляду, полюбити професію вчителя, майбутні педагоги повинні мати високоморальний характер, служити зразком для наслідування; навчатися сумлінно, систематично, оволодіти усіма знаннями, вміннями та навичками необхідними для професії вчителя; ознайомитись з системою освіти країни, розбиратись в політиці держави і світу в галузі освіти, знати реальний стан освіти та останні реформи; мати здібності до викладання і до науково-дослідної роботи, бути

освіченою людиною і навчитись керувати навчально-пізнавальною діяльністю учнів, мати навички викладання дисципліни та суміжних дисциплін з педагогікою, мати знання в галузі початкової та середньої шкільної освіти та управління навчанням; брати участь у науково-дослідній діяльності в галузі педагогіки, робити внесок у розвиток вітчизняної педагогічної науки, навчитись розробляти навчальні програми, робити педагогічний аналіз і експеримент, мати знання з психології та навчитись проводити психологічні консультації; оволодіти методами науково-дослідної роботи, мати знання з традиційних та сучасних методів та технік навчання, навчитись застосовувати ці знання у власній педагогічній діяльності; оволодіти іноземною мовою, вміти читати та перекладати автентичні матеріали іноземних дослідників-педагогів, у достатній мірі володіти комп'ютером; володіти високим рівнем знань з загальноосвітніх дисциплін.

Студенти напряму «педагогіка» отримують різні спеціальності, як «Загальна педагогіка», «Психологія», «Фізичне виховання», «Навчальний процес та теорії навчання», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Педагогіка вищої школи», «Андрагогіка», «Спеціальна педагогіка», «Професійна педагогіка»

Важливо детально розглянути правила укладання програм навчальних дисциплін китайських педагогічних ВНЗ. Навчальна програма включає в себе плани лекційних занять, практичних занять, розробляється обов'язково у відповідності до навчального плану. За розробку кожної програми відповідає кафедра, фахівці якої викладають навчальну дисципліну. Кожний факультет збирає спеціальну комісію, в

комісії обов'язково повинні бути представники кожної з кафедр. Вона розглядає і затверджує програми, потім програми перевіряє директор інституту. По завершенню цієї процедури, програму відправляють до учбового відділу, де готують наказ необхідний для того, щоб програму можна було використовувати у процесі навчання.

Кафедри або відділи, відповідальні за розробку програм для підготовки бакалаврів, повинні спиратися на документ «Стандарт укладення програм для студентів-бакалаврів». Відкриті заняття, обов'язкові дисципліни, вибіркові дисципліни, факультативні заняття всі потребують власних програм. Після затвердження комісією і оформлення у вигляді брошури учбовим відділом, програми видають відповідальним викладачам, обов'язково повинно бути не менш двох копій.

Після затвердження і оформлення кожну програму відповідальні працівники кафедри або відділу повинні перевести у формат PDF, завантажені на внутрішній веб-сайт інституту, для того щоб викладачі і студенти, могли ознайомитись з програмами та використовувати їх.

На основі програми з дисципліни «Загальна педагогіка» можливо підкреслити, що кожна дисципліна китайських навчальних закладів закріплена, наприклад «Загальна педагогіка» 0320001013, обов'язково вказують скільки кредитів та академічних годин відведено на вивчення даної дисципліни, а саме 2 кредити і 36 академічних годин. Таким чином згідно з китайськими стандартами 1 кредит – 18 академічних годин.

У програмі дисципліни обов'язково вказуються цілі і завдання даної дисципліни. У випадку з цією дисципліною, ціль – отримати базові знання з загальних питань педагогіки, ознайо-

митись з системами освіти провідних країн світу.

Завданнями дисципліни є: розуміти значення і функції педагогіки, розуміти основні педагогічні принципи, усвідомити вплив вчителя на учнів, його роль у процесі навчання, розуміти загальний принцип морального виховання, роботи з учнями.

Програми з дисципліни «Загальна педагогіка» також відображає теми змістових модулів і розподіл академічних годин на кожний із них: загальні відомості з дисципліни «Загальна педагогіка», відводиться 4 академічні години, зміст педагогіки, як науки – 4 години, розвиток освіти і особистості – 4 години, цілі навчання – 4 години, вчитель і учень – 4 години, моральне виховання – 4 години, теорія та практика освіти – 4 години, робота класного керівника – 4 години. Разом 36 годин [7].

У документі також наведено вимоги до студентів: відвідувати всі заняття, робити всі самостійні завдання, розуміти сучасний стан світової педагогіки, знати цілі, задачі дисципліни, суть основних педагогічних теорій, усвідомити роль науки «Педагогіка» у житті та розвитку суспільства, знати основні педагогічні принципи.

У кінці програми список питань на іспит, оцінка з предмету на 80% залежить від успішності складання іспиту, на 20% від виконання самостійного завдання.

У Північно-східному педагогічному університеті, в інституті педагогіки готують бакалаврів за такими напрямками: «Педагогіка», «Управління навчальним закладом», «Педагогіка молодшої школи», «Дошкільна освіта», «Психологія».

Для студентів всіх напрямів обов'язковими є предмети: «Педагогічна статистика», «Теорія марксизму», «Погляди Мао Цзедунa і китай-

ський особливий соціалізм», «Історія КНР», «Моральне виховання і закон», «Політологія», «Спорт і здоров'я», «Міжнародна педагогіка», «Письмове мовлення», «Іноземна мова», «Вища математика», «Інноваційні технології», разом на ці предмети відводять 39 кредитів.

Профільні предмети поділяють на базові і основні. К базовим дисциплінам відносять: «Загальна психологія», «Психологія освіти», «Розвиток психології», «Теорія педагогіки», «Теорія моральності», «Історія китайської педагогіки», «Історія світової педагогіки», «Методи педагогічних досліджень», «Сучасні технології навчання», загальна сума кредитів – 26. Основні предмети: «Методика навчання», «Філософія навчання», «Суспільна педагогіка», «Управління навчальним закладом», «Моральні принципи освіти», «Читання видатних педагогічних творів», «Культура педагога», «Економіка освіти», «Порівняльна педагогіка», «Марксистська педагогіка», «Читання педагогічних творів видатних світових педагогів», «Педагогічна освіта», «Західна педагогіка», «Педагогіка вищої школи» - 37 кредитів. Педагогічна практика - 7 кредитів [5, с. 26].

Важливо зазначити, що також існують профільні дисципліни за вибором факультету, такі як: «Політика освіти», «Соціальна педагогіка», «Менеджмент освіти», «Сімейна педагогіка», «Професійна педагогіка», «Методологія», «Освітній контроль», «Проблемна педагогіка», «Історія китайської педагогіки», «Історія світової педагогіки», «Реформування в управлінні освітою», «Сучасна педагогіка», факультет обирає дисципліни с розрахунком н 20 кредитів. Обов'язковим є захист дипломної роботи, на неї відводять 4 кредити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антиповский А.А. Политика в области науки и образования в КНР 1949 – 1979 / Антиповский А.А., Боровская Н.Е., Франчук Н.В. – М.: Наука, 1980. – 286 с.
2. Афанасьева А. Привлечение квалифицированных кадров из числа зарубежных китайцев для работы в КНР // Проблемы Дальнего Востока. 2010. № 5. с. 88–97.
3. Су Сяохуань. Образование в Китае – реформы и новшества / Су Сяохуань. – Меж континент, изд-во Китая, 2002. 190 с.
4. 曾庆红. 充分发挥广大留学人才在全面建设小康社会中的独特历史作用//神州学人。北京- 2003, № 12, 3–7 页
5. 林金桐. "海归" 十年//神州学人。北京- 2004, № 7, 24–27 页
6. 中华人民共和国教育法律法规集(Законои Китайської народної республіки про освіту)。外文出版社, 北京 1999, 185 页
7. Сайт міністерства освіти КНР [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.moe.edu.cn/>